

Климент Охридски
Похвално слово за Михаил
и Гавриил

Настана, празнолюбци, пресветлото тържество на безплътните сили, което превъзхожда всякакъв ум и разум и което озарява с пресветлите си лъчи целия свят. По природа те са безплътни, но по естество са неосезаеми и разумни и светят от самото божество като заря. Около божия престол те трепетно предстоят и покриват трепетно с криле лицата си, възнасяйки непрестанно богу трисветата песен: „Свят, свят, свят, Господ Саваот, изпълнил цялата земя със своята слава.“ Удостоени с божествената светлост на тази радост, едни от тях се наричат престоли – върху тях почива силата и властта на трибезначалното божество; други се наричат херувими и серафими, шестокрили и четиризначни и многооки; трети се именуват сила и власт; четвърти – господства и начала; пети – ангели и архангели, безчислено войнство. Всеки служи според своето предназначение и всяка служба има свой чин. Едни винаги служат на божията слава; други се изпращат на служба при земните същества; трети – за наказание и отмъщение на нечестивите; четвърти – да наставляват верните към радост и спасение, както някога се яви на боговидеца Мойсей на Синайската планина във вид на ангел образът на пресветата Богородица в горящата, но неизгаряща къпина. И пак на този Мойсей се яви на планината чрез ангела и откри устройството на скинията и херувимите от двете страни на олтара, стоящи сякаш да пазят сянка. И пак се яви бог на този същия (Мойсей); който се молеше, казвайки: „Господи, ако съм се удостоил с благодат пред тебе, яви ми се сам, за да те видя и да разбера, че наистина съм удостоен с милост пред тебе.“ А господ му рече: „Ето думата, която ти изрече, за доказателство – че си намерил благодат пред мене.“ Мойсей отвърна: „Покажи ми, господи, своята слава, за да видя, че имам твоята благодат.“ Господ му рече: „Не можеш да видиш лицето ми, защото е невъзможно човек да види лицето ми и да остане жив, но ето ти място у мене: изправи се на камъка и аз ще те покрия с ръката си, докато премина, а след това ще махна ръката си и ти ще видиш тогава гърба ми, а лицето ми няма да ти се яви.“ И когато Мойсей видя задната страна на божията слава, лицето му светна по-силно от слънчевото сияние. И като закри лицето си с кърпа, така говореше на народа, който не можеше да гледа лицето му поради светлината му. И пак велегласния пророк Исая казва: „Видях господа превъзнесен на висок престол; и шестокрили серафими стояха около него и пееха трисветата песен: Свят, свят, господ Саваот, изпълнил цялата земя със своята слава.“ И пак същият Исая казва: „Когато юдейският цар Езекия боледуваше, срещу него тръгна асирийският цар, за да превземе града. Царят се наскърби поради неприятелската войска, която нападнаше града, и се

помоли на господа бога, казвайки: «Господи спомни си, че аз вървях пред лицето ти по пътя на истината и вършех всичко със смирено сърце, за да ти угодя.» И господ му рече: «Не бой се, няма да влязат в твоя град, нито пък ще сложат в него стрелите и щитовете си, защото аз ще защитя този град и ще го спася заради мене и моя Давид.» И слезе ангел господен и уби 185 хиляди от асирийската войска. Като станаха сутринта, намериха всички мъртви.“

Ето такава е силата на тези безплътни и божествени служители, чийто началник е великият архистратег Михаил, воевода на безплътните сили. Един ангел от тях бе получил власт да управлява и да владее над земния чин. Той не беше сътворен от бога нито лукав, нито зъл. Но би-дейки добър и надарен с благод, превърна се от благод в злоба и изпълнен с гордост, помисли да се противопостави на своя творец и бог. Но архистратегът Михаил не понесе неговата гордост и славолубие и с всички безплътни сили го провали на земята ведно с отпадналите с него ангели. И като се лиши от божествената светлина поради злобата си, той стана началник на тъмнината. Тъй като бе прокълнат, ангелското му същество и красота се превърнаха в бесовски и попадна във вечна мъка, защото не може да съжителства злобата с божествената благод, както казва в Откровението си и евангелист Йоан: „На небето се водеше бой, защото архангел Михаил и цялото му воинство се биеше със змията, от която отнеха чина.“ И апостол Юда, брат на Яков, казва така: „Когато архангел Михаил разговаряше с дявола, не смееше да произнесе срещу него хулна присъда, но рече: господ да ти запрети, противнико!“

Такава именно ревност трябва да имате и вие към своя творец, господа, като всеки стои на мястото си и изпълнява закона. Тогава ще се наслаждавате на неизказаната светлина и на божествената красота. Избягвайте славолубието и злобата, а имайте само една воля и едно желание – благодат да изпълнявате закона, на който всеки един е подчинен. Всички чудеса и благодеяния, извършени от тези двама велики архистратези, са дар от бога на човешкия род: за едни те са победа над противниците, за други – блага вест за радост на човечеството. Нито езикът може да изрече похвали, нито умът може да намери хвала, достойна за тях. Но колкото и слаби да сме, все пак трябва да постигнем онова, което е възможно, и като възложим всичката си надежда на тях, нека изразим неизказаната им милост и застъпничество от всички беди. Защото чрез двамата архистратези господ изпълни с чудеса небесния кръг и прекрасно украси земята. Чрез тях небесните воинства стоят трепетно на местата си, пазейки заповедите; чрез тях неподвижно се пазят

четирите края на земята; чрез тях по божия повеля морската шир не напуска пределите си и не залива земята въвн от определеното място; чрез тях човешката природа остава непокътната от каквито и да е страсти; чрез тях бесовските пълчища биват прогонвани и изчезват; чрез тях идолската съблазън се разрушава всецяло; чрез тях светло украсените черкви правоверно и единогласно възнасят богу трисветото пение; чрез тях всички ереси изчезнаха и правоверието процъфтя, като увенча православните изповедници, чрез тях се прогонват всички беди и страдания и болестите се изцеряват. Затова нека единогласно и радостно да припаднем към тях и с похвала да възкликнем, казвайки: Радвай се, архистратеже Михаиле, началник и пръв воевода на безплътните сили; радвай се, архистратеже Гавраиле, пръв благовестител на всички радости; радвай се, архистратеже Михаиле, пръв скиптъроносец на единосъщата и неразделна троица; радвай се, архистратеже Гавраиле, истински служител на трибезначалната светлина; радвай се, архистратеже Михаиле, който неизказано просия със зарята на трибезначалната светлина и озари целия свят; радвай се, Гавраиле, радостна похвала, който с радостта си украси вселената и с благовестието си за Йоана Кръстител направи неплодното естество плодно, като увенча старостта на Захария; радвай се, архистратеже Михаиле, който смачка началника на тъмнината и достойно предстояваш пред божия престол; радвай се, архистратеже Гавраиле, достоен благовестител на божиеото възплъщение; радвай се, архистратеже Михаиле, който винаги сияеш с недосегаемата светлина на пресветлото божество; радвай се архистратеже Гавраиле, божествен отблясък на безначалното слово. Пресветли благовестителю, от твоя глас светна цялата земя, от твоя зов пречистата и непорочна Богородица се изпълни с радост и безсеменно зачена от божествената светлина. Радвайте се вие, дружни и горещи застъпници за всички, които търсят вашата закрила, защото вие разрушихте смъртните крепости на ада, счупихте гробните, ключове, известихте на мироносците радостта за възресението и първи съкрушихте в гроба адските сили и извикахте: „Отворете се, царски врати, да влезе царят на славата.“ А те, окаменели от страх, лежаха като мъртви и питаха: „Кой е този цар на славата?“ И пак двамата безплътни архистратези заедно с безплътните сили им отговориша: „Господ могъщ и силен, господ силен в бран – той е царят на славата.“ Те се притичат навсякъде в служба богу с бързината на светкавица, като съкрушават грешните, а верните развеселяват. И пак се явиха в гроба и показаха на учениците почитта към своя господ: един седеше при главата, а другият при нозете, гдето бе лежало тялото на господата, и

рекоха: „Защо търсите живия при мъртвите. Не е тук, а възкръсна, както бе предрекъл.“ А когато господ се възнесяше на небето, пак те застанаха пред лицето на апостолите, казвайки: „Мъже галилейци, защо стоите и гледате на небето? Този същият Исус, който се възнеся на небето, ще дойде пак така, както го видяхте да възлиза на небето! Затова трябва да отдаваме чест на господа бога, нашия творец.“

Чрез тях светна цялата вселена; чрез пророческия лик, изпълнен с духовна благодат, светло завърши своето пророчество; чрез тях всички патриарси и праведници светло се увенчаха; чрез тях се увенча и апостолският лик, като единогласно издигаше към бога трисветата песен; чрез тях множеството мъченици се украсиха с хубави венци; чрез тях архиерейската похвала се удостои с вечна радост; чрез тях пустинослужителите, след като умъртвиха житейските страсти и съблазни, завършиха своя живот; чрез тях и в последния ден гробовете ще се отворят и мъртвите тела, разбудени от гласа им, ще възкръснат; чрез тях и отстъпникът дявол заедно със своите бесове ще бъде свързан и хвърлен във вечна мъка, от която с помощта на техните молитви нека ни избави нашият бог, комуто заедно с неговия безначален отец и всесветия и благия и животворящ негов дух отдаваме слава: сега, винаги и във вечните векове. Амин.

КРАЙ

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11544>]